

waaruit blijkt dat de kantonrechter niet gehouden is de proceduurtijd in mindering te brengen op de opzegtermijn bij ernstig verwijtbaar handelen of nalaten van de werkgever, hetgeen de deur hiervoor wel openhoudt.²⁸ Dit is verdedigbaar, nu niet in de wet is vastgelegd hoe moet worden omgegaan met de situatie als er wél sprake is van ernstig verwijtbaar handelen of nalaten. Wat in deze procedure meespeelde bij het bepalen van de ontbindingsdatum was dat de werknemer aansluitend een nieuwe baan had, zodat een latere ontbindingsdatum voor praktische problemen zou hebben gezorgd. Ik vind dat het hof hier juist oordeelt ten aanzien van de vrijheid om zelf te bepalen of de proceduurtijd wel of niet in mindering wordt gebracht, omdat het altijd afhankelijk is van de omstandigheden van het geval of dit terecht is of niet. Zelfs in geval van ernstig verwijtbaar handelen of nalaten van de werkgever.

mr. C. Schuurman
BDO Tax & Legal

Personen- en familierecht

178

'Spoken is zilver, (ver)zwijgen kost goud'. (Mede-) eigendom opzettelijk verzwijgen. Verbeurdverklaring van gemeenschapsgoed?

Gerechtshof 's-Hertogenbosch
13 september 2022, nr. 200.301.535_01,
ECLI:NL:GHSHE:2022:3148
(mr. Van Laarhoven, mr. Vossestein, mr. Witkamp)
Noot mr. T.C.P. Christoph en mr. V.L.E. Uijterwaal

Opzettelijk verzwijgen van vermogensbestanddelen ex art. 3:194 lid 2 BW. Strafkarakter. Verbeurt aandeel in goed. Familievermogensrecht.

[BW art. 3:194 lid 2]

Essentie: Deze zaak gaat over de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap van partijen, in het bijzonder over de vraag of de vrouw een aandeel had in onroerend goed in Rusland, en zo ja of zij dat opzettelijk heeft verzwegen en wat daar vervolgens de consequenties van zijn ex art. 3:194 lid 2 BW.

Samenvatting: De vrouw verzwijgt in eerste aanleg en in hoger beroep op peildatum in de echtscheidingsprocedure mede-eigendom van een appartement in Rusland. De rechtbank oordeelt in de verdelingsprocedure dat de vrouw de waarde van haar aandeel in het appartement aan de man moet vergoeden ex art. 3:194 lid 2 BW omdat zij haar aandeel staande de echtscheidingsprocedure heeft overgedragen aan haar ouders. Het hof oordeelt in de verdelingsprocedure dat het mede-eigendom opzettelijk en stelselmatig is verzwegen, want pas tijdens de mondelinge behandeling in eerste aanleg in de verdelingsprocedure wordt de mede-eigendom toege-

geven. Vordering ex art. 6:162 BW wordt afgewezen, want voor de vrouw geldt al straf ex art. 3:194 lid 2 BW. Forfaitaire proceskostenveroordeling van de vrouw.

[De vrouw], wonende te [woonplaats],
appellante in principaal hoger beroep,
geïntimeerde in incidenteel hoger beroep,
hierna aan te duiden als de vrouw,
advocaat: mr. L.G.P.A. van Putten-van den Heuvel te Oss,
tegen
[de man], wonende te [woonplaats],
geïntimeerde in principaal hoger beroep,
appellant in incidenteel hoger beroep,
hierna aan te duiden als de man,
advocaat: mr. M. van Vliet te Hengelo.

1. *Het geding in eerste aanleg (zaak-/rolnummer C/01/363605 / HA ZA 20-660)*

Voor het geding in eerste aanleg verwijst het hof naar voormeld vonnis.

2. *Het geding in hoger beroep*

Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding in hoger beroep met grieven en producties 1 tot en met 4;
- de memorie van antwoord tevens houdende incidenteel beroep met producties 1 tot en met 6;
- de memorie van antwoord in incidenteel appel;
- het H16 formulier van de advocaat van de vrouw van 16 mei 2022;
- de pleitaantekeningen die door de advocaat van de man zijn voorgedragen tijdens de mondelinge behandeling op 20 juli 2022.

Het hof heeft daarna een datum voor arrest bepaald. Het hof doet recht op bovenvermelde stukken en de stukken van de eerste aanleg.

3. *De beoordeling*

3.1. In dit hoger beroep kan worden uitgegaan van de volgende feiten.

- a. Partijen zijn op 5 september 2003 met elkaar gehuwd in algehele gemeenschap van goederen.
- b. Op 31 januari 2018 heeft de man een verzoek tot echtscheiding ingediend. De echtscheiding tussen partijen is uitgesproken bij beschikking van 22 maart 2019. De beslissing over de wijze van verdeling van de huwelijksgemeenschap is aangehouden. De vrouw is in de gelegenheid gesteld om haar verweer ten aanzien van de mede-eigendom van onroerend goed in Rusland nader te onderbouwen.
- c. De echtscheidingsbeschikking is op 17 juli 2019 ingeschreven in de registers van de burgerlijke stand.
- d. Bij beschikking van 24 september 2019 heeft de rechtbank, voor zover relevant, het volgende overwogen en beslist: '2.5. (...) De vrouw is daarop in de gelegenheid gesteld om haar verweer tegen de door de man gestelde mede-eigendom nader te onderbouwen. De vrouw zou dit, zoals ter zitting van 10 december 2018 ook reeds aan haar is voorgehouden, eenvoudig kunnen doen door haar ouders – die volgens de vrouw enig eigenaar zijn van de onroerende zaken – om een eigendomsbewijs (akte van levering), een bewijs van registratie van het eigendom dan wel tenminste om een verklaring over het eigendomsrecht, te vragen en deze in het geding te brengen. In het schrijven van 19 april 2019 heeft de vrouw zich echter op het standpunt gesteld dat zij met de reeds overgelegde

28 Sdu commentaar.

stukken voldoende aan haar verplichting heeft voldaan. Voorts heeft zij gesteld dat zij derden niet in de procedure wil betrekken. De vrouw heeft van de haar geboden gelegenheid aldus geen gebruik gemaakt.

Op basis van hetgeen door de man is gesteld en gelet op het onvoldoende onderbouwde verweer van de vrouw is de rechtbank van oordeel dat de vrouw mede-eigenaar is van de door de man gestelde onroerende zaken als genoemd in punt 2.1. van deze beschikking.

2.6. Nu de vrouw wordt verondersteld mede-eigenaar van de onroerende zaken te zijn, is de vraag of het aandeel van de vrouw in de onroerende zaken deel uitmaakt van de huwelijksgoederengemeenschap van partijen. Deze vraag wordt door de rechtbank aan de hand van het in rechtsoverweging 2.9.8. van de beschikking van deze rechtbank van 22 maart 2019 vastgestelde recht dat van toepassing is op het huwelijk-vermogensregime van partijen, zijnde het Nederlandse recht, bevestigend beantwoord. Dit leidt tot de conclusie dat het aandeel van de vrouw in de onroerende zaken in de verdeling dient te worden betrokken.

(...)

2.8. (...) De vrouw heeft weliswaar verweer gevoerd tegen het verzoek van de man tot toedeling van het aandeel aan hem, maar zij heeft daartoe enkel aangevoerd dat zij geen eigenaar dan wel mede-eigenaar is van de onroerende zaken. Nu de rechtbank aan dit verweer van de vrouw voorbij gaat, een en ander zoals hiervoor overwogen in punt 2.5. van deze beschikking, zal de rechtbank het verzoek van de man als onvoldoende weersproken toewijzen in die zin dat zij partijen zal gelasten over te gaan tot verdeling van het aandeel van de vrouw in de onroerende zaken aldus dat dit aandeel aan de man zal worden toebedeeld. Het anders of meer verzochte zal de rechtbank afwijzen.

(...)

3. De beslissing

De rechtbank:

3.1. gelast de wijze van verdeling van de tussen partijen bestaande, ontbonden huwelijksgemeenschap als volgt:

(...)

Ten aanzien van de onroerende zaken in Siberië — aan de man dient te worden toebedeeld het aandeel van de vrouw in de onder punt 2.1. van deze beschikking opgenomen onroerende zaken; (...).

e) De vrouw is in hoger beroep gegaan tegen de beschikking van 24 september 2019. De vrouw heeft gegriefd tegen het betrekken van het onroerend goed in Rusland in de verdeling. Bij beschikking van 28 mei 2020 heeft dit hof, voor zover relevant, het volgende overwogen en beslist:

‘5.2.2. Hiertegen keert zich de eerste grief van de vrouw. Zij betwist mede-eigenaar te zijn van genoemde onroerende zaken in Rusland. Zij heeft haar ouders niet willen belasten met het opvragen van documenten omdat daarmee in Rusland veel geld is gemoeid en het daar (anders dan in Nederland) niet zo gemakkelijk is verklaringen op te vragen van (mede-) eigendom of anderszins. In hoger beroep brengt zij de (beëdigde vertalingen van) eigendomsbewijzen in het geding, waaruit blijkt dat zij geen van genoemde onroerende zaken in mede-eigendom heeft (prod. 3).

5.2.3. De man voert daartegen het volgende aan.

De door de vrouw in hoger beroep ingediende documenten zijn nagenoeg identiek aan de stukken die de vrouw in eerste aanleg heeft ingediend. Uit die documenten blijkt niet dat de vrouw geen van de onroerende zaken in eigendom heeft.

(...)

5.2.4.3. Het hof stelt voorop dat door de grief van de vrouw het geschil van partijen over de eigendom van de onroerende zaken in Rusland in volle omvang ter beoordeling aan het hof voorligt. (...) Het hof is, anders dan de rechtbank, van oordeel dat de man, tegenover de gemotiveerde betwisting van de vrouw, zijn stelling dat de onroerende zaken in Rusland tot de (ontbonden) huwelijksgemeenschap van partijen behoren omdat de vrouw (mede)eigenaar daarvan is, onvoldoende heeft onderbouwd.

(...)

Uit het voorgaande volgt dat het hof niet kan vaststellen dat de onroerende zaken in Rusland tot de te verdelen huwelijksgemeenschap behoren. De grief van de vrouw slaagt. De man heeft in eerste aanleg niets aangevoerd, dat tot een ander oordeel leidt.

(...)

7. De beslissing

Het hof:

vernietigt de beschikking van de rechtbank Oost-Brabant (’s-Hertogenbosch) van 24 september 2019, doch uitsluitend voor zover het betreft de onroerende zaken in Rusland.’

3.2.1. In de onderhavige procedure vordert de man (in conventie en voor zover in hoger beroep van belang) om bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, te bepalen dat:

1. de vrouw op 31 januari 2018, zijnde de peildatum voor de vaststelling van de omvang van de huwelijksgemeenschap:

– 1/3 aandeel in het 3-kamerappartement, staande en gelegen aan de [adres] te [plaats] Rusland (Siberië) had en dat dit aandeel tot de (nu ontbonden) huwelijksgemeenschap van partijen behoort;

– dat de vrouw haar aandeel in dit onroerend goed op grond van art. 3:194 lid 2 BW heeft verbeurd en het aandeel aan de man toekomt;

– gelet op de omstandigheid dat de vrouw haar aandeel opzettelijk heeft overgedragen – zoek gemaakt – de man de waarde van het aandeel zijnde een bedrag ad € 50.000,- toekomt.

De vrouw op grond hiervan de man het bedrag van € 50.000,-, dient te betalen binnen 7 dagen na betekening van het in deze te wijzen vonnis te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf datum betekening tot met dag der algehele voldoening;

2. de vrouw te veroordelen tot het betalen van € 20.000,- schadevergoeding aan de man binnen 7 dagen na betekening van het in deze te wijzen vonnis te vermeerderen met de wettelijke renten vanaf datum betekening tot met dag der algehele voldoening.

(...)

5. de vrouw te veroordelen in de werkelijke kosten van deze procedure ad € 4.500,- exclusief BTW te vermeerderen met griffierechten en deurwaarderskosten, welke totale proceskosten moeten worden vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag der dagvaarding tot aan de dag der algehele voldoening.

3.2.2. Aan deze vordering heeft de man, kort samengevat en voor zover in dit hoger beroep van belang, het volgende ten grondslag gelegd.

Na de beschikking van het gerechtshof van 28 mei 2020 heeft de man stukken uit het kadaster van de stad [plaats], Rusland ontvangen. Het gaat om een uittreksel van de Staatsregistratie over de eigendom van de woning aan de [adres], oftewel het 3-kamerappartement. Uit het uittreksel blijkt dat de vrouw op 16 juli 2002 voor 1/3e de eigendom van dit appartement heeft gekregen. Ook blijkt dat de vrouw haar aandeel op 18 juni 2018, tijdens de echtscheidingsprocedure, aan haar vader

heeft overgedragen. Ten tijde van het indienen van het verzoekschrift, ofte wel op de peildatum 31 januari 2018, had de vrouw het aandeel dus nog. De vrouw heeft willens en wetens en opzettelijk in strijd met de waarheid verklaard en het goed verzwegen. Zij heeft daarom haar aandeel aan de man verbeurd op de voet van art. 3:194 lid 2 BW.

De man is van mening dat de vrouw de proceskosten dient te vergoeden die hij in eerste aanleg en in hoger beroep ten onrechte heeft moeten maken. De man begroot deze kosten op € 20.000,--.

De man stelt zich op het standpunt dat de proceshouding van de vrouw maakt dat zij verwijtbaar heeft gehandeld. Omdat de man daardoor niet anders kon dan deze procedure te starten, vordert hij een veroordeling in de werkelijke proceskosten.

3.2.3. De vrouw heeft gemotiveerd verweer gevoerd. Het nieuwe bewijs waarover de man stelt te beschikken, is geen bewijs. Afschriften van het kadaster gelden in Rusland niet als bewijs van eigendom. De ouders van de vrouw waren op de peildatum de enige eigenaren van het 3-kamerappartement op basis van een schenkingsovereenkomst van 24 juli 2002. De vrouw heeft niets verzwegen en dus niets verbeurd aan de man. De vrouw betwist een schadevergoeding en werkelijke proceskosten aan de man verschuldigd te zijn. Het is de man zelf die nu weer een procedure start en de vrouw ten onrechte hierin betreft.

Daarnaast heeft de vrouw een reconventionele vordering ingesteld. (Deze is in hoger beroep niet aan de orde.) De vrouw vordert ten slotte een proceskostenveroordeling.

3.2.4. In het tussenvonnissen van 9 december 2020 heeft de rechtbank een comparitie van partijen gelast.

3.2.5. In het eindvonnis heeft de rechtbank – voor zover thans van belang – in conventie bepaald dat de vrouw op 31 januari 2018, zijnde de peildatum voor de vaststelling van de omvang van de huwelijksgemeenschap:

- 1/3 aandeel in het 3-kamerappartement, staande en gelegen aan de [adres] te [plaats], Rusland (Siberië) had en dat dit aandeel tot de (nu ontbonden) gemeenschap van goederen van partijen behoort;

- dat de vrouw haar aandeel in dit onroerend goed op grond van art. 3:194 lid 2 BW heeft verbeurd en het aandeel aan de man toekomt;

- gelet op de omstandigheid dat de vrouw haar aandeel opzettelijk heeft overgedragen – zoek gemaakt – de man de waarde van het aandeel, zijnde een bedrag van € 50.000,--, toekomt;

- de vrouw op grond hiervan de man het bedrag van € 50.000,--, dient te betalen binnen 7 dagen na betekening van het vonnis, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van betekening tot aan de dag van algehele betaling.

Daarnaast heeft de rechtbank de proceskosten tussen partijen gecompenseerd, in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt.

3.3. De vrouw heeft in hoger beroep twee grieven aangevoerd. De vrouw heeft geconcludeerd tot (voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad) vernietiging van het beroepen vonnis voor wat betreft de veroordeling om € 50.000,-- aan de man te betalen, met veroordeling van de man in de proceskosten.

3.4. De man heeft verweer gevoerd. In incidenteel hoger beroep heeft de man twee grieven aangevoerd. De man heeft geconcludeerd tot (voor zover mogelijk uitvoerbaar bij voorraad) ongegrondverklaring van de grieven van de vrouw en het vonnis waarvan beroep te bekrachtigen, zo nodig onder aanvulling of verbetering van de gronden, met veroordeling van de vrouw in de kosten van beide instanties.

In incidenteel appel heeft de man geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden vonnis waarbij de man in incidenteel hoger beroep verzoekt:

I. de vrouw te veroordelen tot betaling van een bedrag van € 20.000,-- aan schadevergoeding, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf 1 februari 2018 tot aan de dag der algehele voldoening;

II. de vrouw te veroordelen om, binnen vijf dagen na betekening van dit arrest, tegen behoorlijk bewijs van kwijting, het door het hof toe te wijzen bedrag aan de man te voldoen, te vermeerderen met de wettelijke rente ex art. 6:119a BW vanaf de dag der dagvaarding in eerste aanleg, althans een dag in goede justitie te bepalen, tot aan de dag der algehele voldoening;

III. de vrouw in incidenteel hoger beroep te veroordelen om binnen 14 dagen na dagtekening van dit arrest aan de man, tegen behoorlijk bewijs van kwijting te betalen de werkelijke kosten van de procedure in beide instanties zijnde totaal € 12.419,-- eerste aanleg en de advocaatkosten van de onderhavige procedure € 8.000,-- te vermeerderen met BTW plus griffierechten ad € 772,--.

3.5. De vrouw heeft verweer gevoerd en geconcludeerd tot afwijzing van de vorderingen in incidenteel hoger beroep.

3.6. Het hof zal de grieven per onderwerp bespreken.

Het 3-kamerappartement in Rusland

Vordering ex art. 3:194 lid 2 BW (grief I vrouw)

3.7. Met grief I komt de vrouw op tegen het oordeel van de rechtbank dat de vrouw haar mede-eigendom opzettelijk heeft verzwegen en deze door de man gegeven stelling onvoldoende heeft betwist.

Ter toelichting voert de vrouw het volgende aan. De man is ermee bekend dat de vrouw verschillende keren opgenomen is geweest in een GGZ-instelling. Ook is hij ermee bekend dat de vrouw medicatie gebruikt. De behandelaars van de vrouw hebben haar bovendien ontraden om naar de zitting te gaan. De psychische gesteldheid en haar algehele gezondheid zou daarmee nog meer in gevaar komen. Gelet op deze omstandigheden ligt het voor de hand dat de man had kunnen begrijpen dat de vrouw nimmer de bewuste opzet heeft gehad om dingen te verzwijgen. De echtscheidingsprocedure en wat daarna is gevolgd is enorm belastend (geweest) en de vrouw is letterlijk alles kwijtgeraakt. Zij heeft geen gezag meer over haar kinderen en mag ze niet meer zien. Ze heeft niets van waarde meegekregen uit de huwelijksgemeenschap en haar gezondheid heeft er ernstig onder geleden en te lijden. De vrouw heeft een bijstandsuitkering aan moeten vragen onder voorwaarde van terugbetaling, omdat de gemeente ervan uit ging dat zij onder andere uit het haar toekomende deel van de overwaarde van de echtelijke woning vermogen zou kunnen vergaren. Daarnaast heeft zij aanzienlijke advocaatkosten.

3.8. De man voert verweer. Het is onjuist dat de man had moeten begrijpen dat de vrouw geen bewuste opzet heeft gehad 'dingen' te verzwijgen. De vrouw heeft in de diverse procedures – onder andere ten aanzien van de zorgregeling en het gezag – verklaard dat het goed met haar zou gaan. Tijdens de eerdere mondelinge behandeling bij het hof heeft de vrouw verklaard dat zij de gevolgen van haar handelen goed kan overzien. De man had dan ook het gerechtvaardigd vertrouwen dat de vrouw de consequenties van haar handelen heeft overzien. De vrouw staat niet onder curatele of bewind. De man ziet in het handelen van de vrouw eerder een patroon van het bewust verdraaien en het ronduit bezijden de waar-

heid verklaren dan dat zij niet zou weten waar het over gaat. Sterker nog, nadat de man op 1 juni 2018 bij de rechtbank heeft verzocht de vrouw te verplichten een opgaaf van haar bankrekeningen en onroerend goed in Rusland te verstrekken, heeft zij haar (mede) eigendom in het 3-kamerappartement op 18 juni 2018 op naam van haar vader overgeschreven. Hieruit blijkt dat de vrouw heel goed heeft beseft dat haar (mede) eigendom in het 3-kamerappartement bij de verdeling van de huwelijksgemeenschap betrokken diende te worden. Ook in de echtscheidingsprocedure heeft de man een beroep gedaan op art. 3:194 BW en daarbij gemotiveerd gesteld dat de vrouw opzettelijk haar (mede) eigendom in de onroerende zaken heeft verzwegen. De vrouw wist derhalve reeds in 2018 heel goed dat (onder meer) haar (mede) eigendom van de onroerende zaken in Rusland in de verdeling betrokken diende te worden en wat de consequenties waren van het verzwijgen van vermogensbestanddelen. De vrouw heeft er opzettelijk voor gekozen haar (mede)eigendom te verzwijgen. Door het opzettelijk stelstelmatig ontkennen van haar (mede)eigendom heeft de vrouw de man onnodig en onrechtmatig in diverse procedures betrokken.

3.9. Het hof overweegt als volgt.

3.9.1. Het hof dient te beoordelen of sprake is van een situatie als bedoeld in art. 3:194 lid 2 BW.

3.9.2. Het hof stelt bij de beoordeling het volgende voorop. Art. 3:194 lid 2 BW bepaalt als volgt: 'Een deelgenoot die opzettelijk tot de gemeenschap behorende goederen verzwijgt, zoek maakt of verborgen houdt, verbeurt zijn aandeel in die goederen aan de andere deelgenoten.' Deze bepaling is opgenomen in afdeling 3.7.2 BW en is (alleen) van toepassing op (de verdeling van) de bijzondere gemeenschappen genoemd in art. 3:189 BW, zoals de ontbonden huwelijksgemeenschap, een ontbonden maatschap of een nalatenschap. In deze zaak gaat het om een ontbonden huwelijksgemeenschap.

3.9.3. Art. 3:194 lid 2 BW vereist dat de deelgenoot – in dit geval de vrouw – de tot de gemeenschap behorende goederen (haar mede-eigendom van het 3-kamerappartement) opzettelijk verzwijgt, zoek maakt of verborgen houdt. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat – vanwege de aan art. 3:194 lid 2 BW verbonden sanctie – zware eisen aan het bewijs van opzet dienen te worden gesteld (Nota II Inv., Parl. Gesch. Boek 3 (Inv. 3, 5 en 6), p. 1307). De deelgenoot moest weten dat het goed deel uitmaakt van de gemeenschap. Uit de aard van deze (zware) sanctie, die een strafkarakter heeft, hetgeen in het systeem van het burgerlijk recht uitzonderlijk is, en uit de wetsgeschiedenis, waarin is vermeld dat (de sanctie van) de bepaling slechts geldt als de deelgenoot wist dat de goederen tot de gemeenschap behoorden (Par. Gesch. Boek 3, p. 630), volgt dat het in art. 3:194 lid 2 BW bedoelde opzet niet reeds kan worden aangenomen indien de desbetreffende deelgenoot (niet wist, maar wel) behoorde te weten dat het verzwegene tot de gemeenschap behoorde. (Zie: Hoge Raad 31 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:565).

De rechtbank heeft als volgt beslist:

dat de vrouw haar aandeel in dit onroerend goed op grond van artikel 3:194 lid 2 BW heeft verbeurd en het aandeel aan de man toekomt;

gelet op de omstandigheid dat de vrouw haar aandeel opzettelijk heeft overgedragen – zoek gemaakt – de man de waarde van het aandeel, zijnde een bedrag van € 50.000,-, toekomt; de vrouw op grond hiervan de man het bedrag van € 50.000,-, dient te betalen binnen 7 dagen na betekening van dit vonnis, te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf de datum van betekening tot aan de dag van algehele betaling.

Beide partijen hebben de beslissing van de rechtbank kennelijk en begrijpelijkerwijs aldus verstaan dat de vrouw (enkel) de waarde van haar aandeel aan de man dient te vergoeden (en dus niet dat de man daarnaast ook nog eigenaar is geworden van dat aandeel). De vrouw is het niet eens met de beslissing dat zij de waarde van haar aandeel aan de man dient te vergoeden; de man is het daar wél mee eens.

3.9.4. In de echtscheidingsprocedure die heeft geleid tot de beschikking van de rechtbank van 24 september 2019 en de beschikking van dit hof van 28 mei 2020 heeft de vrouw ontkend mede-eigenaar te zijn van het genoemde appartement in Rusland.

In deze nieuwe procedure die de man is gestart heeft hij als productie 11 en 12 (bij de conclusie van antwoord, bijlage D bij de appeldagvaarding) originele uittreksels van de oorspronkelijke registratie overgelegd, voorzien van een apostille en een Engelse verklaring. Daaruit volgt dat de vrouw op 16 juli 2002 1/3e aandeel in de eigendom van het 3-kamerappartement heeft verkregen, evenals haar ouders die ieder 1/3e deel hebben verkregen.

De vrouw heeft in eerste aanleg nog steeds ontkend dat zij op de peildatum mede-eigenaar was van het 3-kamerappartement. Zij heeft aangevoerd dat haar ouders op de peildatum de enige eigenaren waren van het appartement op basis van een schenkingsovereenkomst van 24 juli 2002. Pas op de mondelinge behandeling van 16 juni 2021 heeft de vrouw de juistheid van de door de man overgelegde stukken erkend.

De rechtbank heeft ten aanzien van het beroep van de vrouw op de schenkingsovereenkomst overwogen dat deze pas is geregistreerd op 18 juni 2018, derhalve na de peildatum. De rechtbank heeft geoordeeld dat de schenkingsovereenkomst om die reden niets af doet aan het oordeel dat de vrouw op de peildatum (31 januari 2018) mede-eigenaar was van het 3-kamerappartement en haar 1/3e aandeel tot de verdelingen huwelijksgemeenschap van partijen behoorde. Tegen dit oordeel van de rechtbank heeft de vrouw geen grief gericht, zodat dit tussen partijen in hoger beroep vast staat.

Uit de door de man overgelegde stukken (productie 1 bij de brief van de advocaat van de man d.d. 7 juni 2021, bijlage F bij de appeldagvaarding) blijkt voorts dat de vrouw haar aandeel op 18 juni 2018 aan haar vader heeft overgedragen, die vervolgens 2/3e deel had. Kort hiervoor, namelijk op 1 juni 2018 had de man (in de echtscheidingsprocedure) bij de rechtbank verzocht de vrouw te verplichten onder meer een opgaaf van haar onroerend goed in Rusland te verstrekken.

3.9.5. Op basis van deze feiten en omstandigheden is het hof, evenals de rechtbank, van oordeel dat de man voldoende onderbouwd heeft gesteld dat de vrouw haar mede-eigendom opzettelijk heeft verzwegen en de vrouw die stelling op haar beurt onvoldoende gemotiveerd heeft betwist en dat zij de waarde van haar aandeel aan de man dient te vergoeden.

3.9.6. Voor het eerst in hoger beroep heeft de vrouw aangevoerd dat zij vanwege haar psychische gesteldheid – waarvan de man kennis had – geen bewuste opzet heeft gehad om dingen te verzwijgen. Die onvoldoende onderbouwde stelling is door de man gemotiveerd weersproken. De vrouw heeft met name niet, althans onvoldoende, onderbouwd dat zij de gevolgen van haar handelen niet kon overzien. Het hof constateert overigens dat ook geen sprake is van mentorschap of curatele.

Grief I van de vrouw faalt.

Waarde van het 3-kamerappartement (grief II vrouw)

3.10. Onder grief II komt de *vrouw* op tegen het oordeel van de rechtbank dat uitgegaan moet worden van een waarde van het 3-kamerappartement van € 150.000,-, zodat het 1/3e aandeel van de vrouw een waarde van € 50.000,- vertegenwoordigt.

Ter toelichting voert de vrouw het volgende aan. In de procedure in eerste aanleg is nooit van dergelijke bedragen uitgegaan. Het bedrag is alleen op het formulier verdelen en verrekenen genoemd en kan niet als uitgangspunt worden genomen. De werkelijke waarde van het 3-kamerappartement is niet hoger dan € 52.000,- (productie 4, memorie van grieven). Door de psychische gesteldheid waarin de vrouw verkeerde en al hetgeen haar heeft overweldigd is zij eerder niet in staat geweest om in Rusland taxaties uit te laten voeren.

3.11. De *man* voert verweer. Hij heeft het standpunt dat het 3-kamerappartement € 150.000,- waard is reeds in 2018 ingenomen en nu slechts herhaald. De vrouw heeft tegen deze waarde in de afgelopen jaren geen bezwaar gemaakt. De man heeft in het verleden reeds kenbaar gemaakt dat het een zeer courant appartement betreft in het centrum van metropool [plaats] gelegen om de hoek van een metrostation. De vrouw geeft in hoger beroep geen onderbouwing en uitleg of de door haar in hoger beroep ingediende taxatie een taxatie door een beëdigd makelaar betreft en hoe deze waarde is bepaald. Het door de vrouw overgelegde rapport is opgemaakt op 23 augustus 2021 voor een waarde per 31 januari 2018. De man weersprekt dat deze 'waardebepaling' correct is. Op de eerste pagina staat bij de kadastrale waarde op 31 januari 2018 een bedrag van 4.142.173,63 roebel vermeld, ten opzichte van de 'getaxeerde' waarde op pagina 2, zijnde 3.617.000 roebel. De kadastrale waarde is altijd lager dan de marktwaarde. Bovendien wordt verwezen naar paragraaf 1.5 die niet is overgelegd. Het stuk is incompleet. Het had op de weg van de vrouw gelegen om een accuraat taxatierapport tegen de huidige marktwaarde in te dienen. Dat heeft zij niet gedaan. De man heeft geen toegang tot het 3-kamerappartement en kan geen taxatie laten opstellen.

3.12. Het *hof* overweegt als volgt.

De man heeft zich in de echtscheidingsprocedure en onderhavige procedure op het standpunt gesteld dat het 3-kamerappartement op de peildatum een waarde heeft van € 150.000,-. De vrouw heeft die waarde eerder niet weersproken.

De man heeft ter zitting verklaard dat het kadaster in Rusland op vergelijkbare wijze werkt als in Nederland. Ook daar is de marktwaarde hoger dan de kadastrale waarde. Daarom is het vreemd dat de marktwaarde in het door de vrouw overgelegde taxatierapport lager is dan de kadastrale waarde. In Rusland is ook een vergelijkingszite zoals Funda en de man heeft in 2018 gekeken naar soortgelijke woningen als het 3-kamerappartement. Daarop is de door de man gestelde waarde van € 150.000,- gebaseerd. Op de website van de taxateur die de vrouw heeft ingeschakeld staan exact dezelfde flats in dezelfde straat, die drie keer zoveel waard zijn als de vrouw beweert over de het 3-kamerappartement dat zij in mede-eigendom heeft. Belangrijk hierbij is dat het 3-kamerappartement en deze flats zijn gelegen op loopafstand van het metrostation. Als van die loopafstand geen sprake is, kom je bij het zelfde type flats uit op de waarde die de vrouw noemt, aldus de man. Namens de vrouw is hetgeen de man heeft gesteld niet weersproken.

Met de man constateert het hof dat de vrouw niet het volledige taxatierapport heeft overgelegd (prod. 4 MvG) waarop zij de waarde van het hele appartement op (ongeveer) € 50.000,-

- baseert. Er wordt verwezen naar paragraaf 1.5 die niet is overgelegd. De advocaat van de vrouw heeft tijdens de mondelinge behandeling desgevraagd verklaard dat zij niet de beschikking heeft over het volledige taxatierapport en dat de vrouw ervoor heeft gekozen niet het gehele rapport in het geding te brengen. Dat dient voor rekening en risico van de vrouw te komen. Het hof zal daarom aan dit rapport voorbij gaan. Gelet op de door de man gemotiveerde onderbouwing van de waarde van het appartement, zal het hof uitgaan van een waarde van € 150.000,-. Het 1/3e aandeel van de vrouw vertegenwoordigt een waarde van € 50.000,-.

Grief II van de vrouw faalt. Het hof zal de beslissing van de rechtbank ten aanzien van het 3-kamerappartement bekrachtigen.

Schadevergoeding ad € 20.000,- (incidentele grief 1 man)

3.13. De *man* komt met grief 1 in incidenteel hoger beroep op tegen de afwijzing van de door hem gevorderde schadevergoeding van € 20.000,-.

Ter toelichting voert de man het volgende aan. Doordat de vrouw de man meer dan drie jaar heeft misleid over haar (mede) eigendom in het 3-kamerappartement, is de man geconfronteerd met astronomische rechtbank- en advocaatkosten. Nu vaststaat dat de vrouw haar aandeel heeft verzwegen, dient zij de schade op grond van art. 6:162 BW aan de man te vergoeden. De vrouw heeft bewust in strijd met de waarheid verklaard met het oog zichzelf te bevoordelen. Als gevolg van deze handelswijze heeft de man schade geleden. Het valt de vrouw toe te rekenen dat zij de man bewust heeft misleid. De man heeft tot op heden een bedrag van € 68.709,71 aan advocaatkosten gehad. Minstens 1/3 van deze kosten zijn besteed aan de procedures ten aanzien van de misleiding door de vrouw. De man wil dat de vrouw wordt veroordeeld tot betaling van een bedrag van € 20.000,- ter zake van schadevergoeding te vermeerderen met de wettelijke rente vanaf 1 februari 2018.

3.14. De *vrouw* voert verweer. Op de man rust een zware bewijslast. De man heeft de door hem gestelde schade niet onderbouwd. De door de man genoemde advocaatkosten worden al afzonderlijk gevorderd in de proceskostenveroordeling. De man heeft niet gemotiveerd waaruit het bedrag van € 20.000,- bestaat. De vordering dient daarom afgewezen te worden.

3.15. Het *hof* overweegt als volgt.

Art. 3:194 lid 2 BW heeft, zoals het hof hiervoor in rov. 3.9.3 heeft overwogen, een strafkarakter. Het eigen aandeel in het goed wordt verbeurd aan de andere deelgenoot (of zoals hier, de waarde daarvan). De man heeft onvoldoende aangevoerd waaruit de onrechtmatigheid en de schade als bedoeld in art. 6:162 BW, gegeven de sanctie van art. 3:194 lid 2 BW, waarbij aan de man de gehele waarde van het appartement toekomt, nog zou bestaan. De verlangde schadevergoeding wordt daarom afgewezen.

De grief faalt.

Proceskosten (incidentele grief 2 man)

3.16. Met grief 2 in incidenteel hoger beroep komt de *man* op tegen de compensatie van de proceskosten.

Ter toelichting voert de man het volgende aan. De vrouw heeft pas tijdens de mondelinge behandeling op 16 juni 2021 bij monde van haar advocaat de juistheid van de stukken ten aanzien van haar (mede)eigendom van het 3-kamerappartement bevestigd. Ten onrechte heeft de vrouw eerder de juistheid van die stukken ontkend. Daardoor is de man genood-

zaak geweest om de vrouw te dagvaarden. De vrouw heeft (de afgelopen jaren) bewust misbruik van procesrecht gemaakt nu zij wist dat haar verweer en verzoeken op evident onjuiste gronden zijn en waren gebaseerd en had dit gelet op alle betrokken belangen achterwegen dienen te laten. De vrouw heeft de man wederom op onnodig hoge juridische kosten gejaagd. De man heeft hierdoor zelfs een advocaat in Rusland moeten raadplegen om de echtheid van de stukken aan te kunnen tonen. De mant verzoekt daarom om de vrouw te veroordelen in de werkelijke proceskosten: € 12.419,- in eerste aanleg, de advocaatkosten in hoger beroep worden geraamd op € 8.000,- te vermeerderen met de BTW plus griffierechten ad € 772,-.

3.17. De vrouw voert verweer. In de regel worden de proceskosten in familie zaken gecompenseerd. Dit is ook in alle procedures die tussen partijen zijn gevoerd zo gebeurd. De vrouw ziet niet in waarom het in deze procedure anders zou moeten zijn. Ook de vrouw heeft hoge proceskosten moeten maken. De vrouw ontkent dat zij misbruik van procesrecht heeft gemaakt nu er steeds over zeer veel uiteenlopende zaken is geprocedeerd en niet alleen over het eigendom van de vrouw in Rusland. Zij heeft uitdrukkelijk aangeboden het aan de man toekomende deel te vergoeden, maar de man weigert te accepteren dat de waarde van de bezittingen in Rusland van lagere waarde zijn dat wat de man stelt.

3.18. Het hof ziet aanleiding om de vrouw te veroordelen in de proceskosten conform het liquidatietarief. De vrouw is twee keer in het ongelijk gesteld, zowel bij de rechtbank als in hoger beroep. Voor toewijzing van de werkelijke kosten ziet het hof onvoldoende grond. Het hof hanteert, gelet op de hoogte van de vorderingen, liquidatietarief IV.

De kosten voor de procedure in eerste aanleg aan de zijde van de man zullen worden vastgesteld op:

- exploitkosten € 102,97
- griffierecht € 499,-
- totaal verschotten € 601,97

en voor salaris advocaat overeenkomstig het liquidatietarief: 3 punten x € 1.114,- = € 3.342,-

De kosten voor de procedure in hoger beroep aan de zijde van de man zullen worden vastgesteld op:

- griffierecht € 772,-

en voor salaris advocaat overeenkomstig het liquidatietarief: 2 punten x € 2.031,- = € 6.093,-

4. De uitspraak

Het hof:

vernietigt het tussen partijen gewezen vonnis van de rechtbank Oost-Brabant, zittingsplaats 's-Hertogenbosch van 28 juli 2021 uitsluitend ten aanzien van de proceskosten; en in zoverre opnieuw rechtdoende:

veroordeelt de vrouw in de proceskosten van de eerste aanleg en het hoger beroep, en begroot die kosten tot op heden aan de zijde van de man op € 102,97 aan dagvaardingskosten, op € 499,- aan griffierecht en op € 3.342,- aan salaris advocaat in eerste aanleg en op € 772,- aan griffierecht en op € 6.093,- aan salaris advocaat voor het hoger beroep en bepaalt dat deze bedragen binnen veertien dagen na de dag van deze uitspraak moeten zijn voldaan;

bekrachtigt het bestreden vonnis voor het overige, voor zover in hoger beroep aan de orde;

verklaart dit arrest uitvoerbaar bij voorraad;

wijst af het meer of anders gevorderde.

NOOT

De onderhavige zaak gaat over de verdeling van de ontbonden huwelijksgemeenschap van partijen, in het bijzonder over de vraag of de vrouw een aandeel had in onroerend goed in Rusland, en zo ja of zij dat opzettelijk heeft verzwegen en wat daar de consequenties van zijn. Deze annotatie betreft een slotsom van vier procedures in de periode van januari 2018 tot september 2022, namelijk: eerste aanleg en hoger beroep in de echtscheidingsprocedure, waarna eerste aanleg en hoger beroep in de verdelingsprocedure tussen partijen. In de onderhavige zaak en deze annotatie staat art. 3:194 lid 2 BW centraal. Art. 3:194 lid 2 BW bepaalt het volgende: 'Een deelgenoot die opzettelijk tot de gemeenschap behorende goederen verzwijgt, zoek maakt of verborgen houdt, verbeurt zijn aandeel in die goederen aan de andere deelgenoten.' Deze bepaling is alleen van toepassing op (de verdeling van) de bijzondere gemeenschappen genoemd in art. 3:189 BW, zoals de ontbonden huwelijksgemeenschap, een ontbonden maatschap of een nalatenschap. De bepaling ziet niet op eenvoudige gemeenschappen (zie hiervoor: ECLI:NL:GHARL:2022:9158).

Het geschil en de beslissing in eerste aanleg van de echtscheidingsprocedure in 2018-2019

Partijen zijn met elkaar gehuwd op 5 september 2003 in gehele gemeenschap van goederen. Op 31 januari 2018 heeft de man een verzoek tot echtscheiding ingediend. De echtscheiding tussen partijen is uitgesproken bij beschikking van 22 maart 2019. De beslissing over de wijze van verdeling van de huwelijksgemeenschap is vervolgens aangehouden om de vrouw nader in de gelegenheid te stellen om haar verweer ten aanzien van de mede-eigendom van onroerend goed in Rusland nader te onderbouwen. Uit de beschikking van de rechtbank van 24 september 2019 volstaat dat de vrouw dat eenvoudig aan had kunnen tonen door haar ouders – die volgens de vrouw enig eigenaar zijn van de onroerende zaken – om een eigendomsbewijs (akte van levering), een bewijs van registratie van het eigendom dan wel ten minste een verklaring over het eigendomsrecht te vragen en deze in het geding te brengen. In het schrijven van 19 april 2019 heeft de vrouw zich echter op het standpunt gesteld dat zij met de reeds overlegde stukken voldoende aan haar verplichting heeft voldaan. Voorts heeft zij gesteld dat zij geen derden in de procedure wil betrekken. De vrouw heeft van de haar geboden gelegenheid aldus geen gebruik gemaakt. Op basis van hetgeen door de man is gesteld en gelet op het onvoldoende onderbouwde verweer van de vrouw is de rechtbank van oordeel (in de beschikking van de rechtbank Oost-Brabant, locatie 's-Hertogenbosch d.d. 24 september 2019) dat de vrouw mede-eigenaar is van de door de man gestelde onroerende zaken in Rusland ten tijde van het indienen van het verzoekschrift, oftewel op de peildatum 31 januari 2018 en dat deze onroerende zaken daarom in de verdeling moeten worden betrokken.

De vorderingen in hoger beroep en de motivering van de beslissing in hoger beroep van de echtscheidingsprocedure in 2019-2020

De vrouw is vervolgens in hoger beroep gekomen van de beschikking van 24 september 2019. De vrouw heeft gegriefd tegen het betrekken van het onroerend goed in Rusland in de verdeling. Zij betwiste mede-eigenaar te zijn van de genoem-

de onroerende zaken in Rusland. Ter onderbouwing stelde zij dat ze haar ouders niet heeft willen belasten met het opraven van documenten omdat daarmee in Rusland veel geld is gemoeid en het daar niet zo gemakkelijk is (anders dan in Nederland) om verklaringen op te vragen van (mede-)eigendom of anderszins. In hoger beroep bracht de vrouw eigendomsbewijzen in het geding waaruit blijkt dat zij geen van genoemde onroerende zaken in mede-eigendom heeft. De man voerde daarentegen aan dat de door de vrouw in hoger beroep ingediende documenten nagenoeg identiek zijn aan de stukken die de vrouw in eerste aanleg heeft ingediend en uit die documenten blijkt niet dat de vrouw geen van de onroerende zaken in eigendom heeft. Het hof is, anders dan de rechtbank, van oordeel dat de man, tegenover de gemotiveerde betwisting van de vrouw, zijn stelling dat de onroerende zaken in Rusland tot de (nu ontbonden) huwelijksgemeenschap van partijen behoren omdat de vrouw (mede-)eigenaar daarvan is, onvoldoende heeft onderbouwd. Daarmee slaagde de grief van de vrouw. Bij beschikking van het hof d.d. 28 mei 2020 wordt de beschikking van de rechtbank Oost-Brabant, locatie 's-Hertogenbosch van 24 september 2019 vernietigd, doch uitsluitend voor zover het betreft de onroerende zaken in Rusland.

De verdelingsprocedure in eerste aanleg in 2021-2022

Na de uitspraak van het hof van 28 mei 2020 heeft de man zelfstandig onderzoek uitgevoerd naar het onroerend goed van de vrouw in Rusland en maakte vervolgens een dagvaaringsprocedure aanhangig. Bij dagvaarding vorderde de man te bepalen dat de vrouw op 31 januari 2018, zijnde de peildatum voor de vaststelling van de omvang van de huwelijksgemeenschap, 1/3 aandeel in het driekamerappartement in Rusland (Siberië) had en dat dit aandeel tot de (nu ontbonden) huwelijksgemeenschap van partijen behoorde. Voorts vorderde de man dat de vrouw haar aandeel in dit onroerend goed op grond van art. 3:194 lid 2 BW heeft verbeurd en het aandeel in de waarde aan de man toekomt, zijnde een bedrag van € 50.000.

Na de beschikking van het hof van 28 mei 2020 heeft de man stukken uit het kadaster van Rusland ontvangen welke toezien op het driekamerappartement. In deze nieuwe procedure heeft de man originele uittreksels van de oorspronkelijke registratie overgelegd, voorzien van een apostille en een Engelse verklaring. Daaruit volgt dat de vrouw op 16 juli 2002 1/3e aandeel in de eigendom van het driekamerappartement heeft verkregen, evenals haar ouders die ieder 1/3e deel hebben verkregen.

Ook blijkt dat de vrouw haar aandeel op 18 juni 2018, derhalve tijdens de echtscheidingsprocedure, aan haar vader heeft overgedragen. Ten tijde van het indienen van het verzoekschrift, oftewel op de peildatum 31 januari 2018, had de vrouw het aandeel dus nog. Volgens de man heeft de vrouw willens en wetens en opzettelijk in strijd met de waarheid verklaard en het goed verzwegen. Om deze reden stelde de man dat zij haar aandeel aan hem heeft verbeurd op de voet van art. 3:194 lid 2 BW.

Verder vorderde de man dat de vrouw de proceskosten dient te vergoeden die hij in de echtscheidingsprocedure ten onrechte heeft moeten maken. De man begroot deze kosten op € 20.000. De man stelde zich op het standpunt dat de proceshouding van de vrouw maakt dat zij verwijtbaar heeft gehandeld. Omdat de man daardoor niet anders kon dan deze procedure te starten, vorderde hij tevens een veroordeling in de werkelijke proceskosten.

De vrouw heeft gemotiveerd verweer gevoerd. Zij stelt dat het nieuwe bewijs waarover de man stelt te beschikken, geen bewijs is. Verder stelt zij dat afschriften van het kadaster in Rusland niet gelden als bewijs van eigendom. De ouders van de vrouw waren op de peildatum de enige eigenaren van het driekamerappartement op basis van een schenkingsovereenkomst van 24 juli 2002. De vrouw heeft niets verzwegen en dus niets verbeurd aan de man. De vrouw betwist daarnaast een schadevergoeding en werkelijke proceskosten aan de man verschuldigd te zijn. Volgens haar is het de man zelf die nu weer een procedure start en de vrouw ten onrechte hierin betreft. De vrouw vordert ten slotte tevens eens proceskostenveroordeling.

In het eindvonnis van de rechtbank Oost-Brabant, locatie 's-Hertogenbosch d.d. 28 juli 2021 is bepaald dat de vrouw op 31 januari 2018, zijnde de peildatum voor de vaststelling van de omvang van de huwelijksgemeenschap: 1/3e aandeel in het driekamerappartement in Rusland (Siberië) had en dat dit aandeel tot de (nu ontbonden) gemeenschap van goederen van partijen behoort. Voorts heeft de rechtbank bepaald dat de vrouw haar aandeel in dit onroerend goed op grond van art. 3:194 lid 2 BW heeft verbeurd en de waarde van het aandeel, zijnde een bedrag van € 50.000, aan de man toekomt. De rechtbank heeft de proceskosten tussen partijen gecompenseerd, in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt.

De beslissing in hoger beroep in de verdelingsprocedure 2020-2022

De vrouw heeft hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank d.d. 28 juli 2021. De vrouw heeft gegriefd tot vernietiging van het beroepen vonnis voor wat betreft de veroordeling om € 50.000 aan de man te betalen, met veroordeling van de man in de proceskosten.

De man heeft verweer gevoerd. In incidenteel hoger beroep heeft de man twee grieven aangevoerd. In incidenteel appel heeft de man geconcludeerd tot vernietiging van het bestreden vonnis waarbij de man in incidenteel hoger beroep verzoekt de vrouw te veroordelen tot betaling van een bedrag van € 20.000 aan schadevergoeding ex art. 6:162 BW. Verder vordert de man de vrouw in incidenteel hoger beroep te veroordelen in de werkelijke kosten van de procedure in beide instanties.

De vrouw heeft verweer gevoerd en geconcludeerd tot afwijzing van de vorderingen in incidenteel hoger beroep. In appel komt de vrouw op tegen het oordeel van de rechtbank dat de vrouw haar mede-eigendom opzettelijk verzwegen zou hebben. Ter toelichting voerde de vrouw aan dat de man ermee bekend is dat de vrouw verschillende keren opgenomen is geweest in een ggz-instelling. Ook is hij ermee bekend dat de vrouw medicatie gebruikt. De behandelaars van de vrouw hebben haar bovendien ontraden om naar de zitting te gaan. Haar psychische gesteldheid en haar algehele gezondheid zouden daarmee nog meer in gevaar komen. De vrouw meende dat gelet op deze omstandigheden het voor de man voor de hand ligt dat hij had kunnen begrijpen dat de vrouw nimmer de bewuste opzet heeft gehad om dingen te verzwijgen. De echtscheidingsprocedure en wat daarna is gevolgd, is enorm belastend (geweest) en de vrouw is letterlijk alles kwijtgeraakt. Zij heeft geen gezag meer over haar kinderen en mag ze niet meer zien. Ze heeft niets van waarde meegekregen uit de huwelijksgemeenschap en haar gezondheid heeft er ernstig onder geleden en lijdt er nog steeds onder. De vrouw heeft een bijstandsuitkering aan moeten vra-

gen onder voorwaarde van terugbetaling, omdat de gemeente ervan uitging dat zij onder andere uit het haar toe-komende deel van de overwaarde van de echtelijke woning vermogen zou kunnen vergaren. Daarnaast heeft zij aanzienlijke advocaatkosten.

De man voerde gemotiveerd verweer. Het is onjuist dat de man had moeten begrijpen dat de vrouw geen bewuste opzet heeft gehad 'dingen' te verzwijgen. De vrouw heeft in de diverse procedures – onder andere ten aanzien van de zorg-regeling en het gezag – verklaard dat het goed met haar zou gaan. Tijdens de eerdere mondelinge behandeling bij het hof in de echtscheidingsprocedure heeft de vrouw verklaard dat zij de gevolgen van haar handelen goed kon overzien. De man had dan ook het gerechtvaardigd vertrouwen dat de vrouw de consequenties van haar handelen heeft overzien. De vrouw staat daarnaast niet onder curatele of bewind. De man ziet in het handelen van de vrouw eerder een patroon van het bewust verdraaien en het ronduit bezijden de waarheid verklaren dan dat zij niet zou weten waar het over gaat. Sterker nog, nadat de man op 1 juni 2018 bij de rechtbank heeft verzocht de vrouw te verplichten een opgaaf van haar bankrekeningen en onroerend goed in Rusland te verstrekken, heeft zij haar (mede-)eigendom in het driekamerappartement op 18 juni 2018 op naam van haar vader overgeschreven. Hieruit blijkt dat de vrouw heel goed heeft beseft dat haar (mede-)eigendom in het driekamerappartement bij de verdeling van de huwelijksgemeenschap betrokken diende te worden. Ook in de echtscheidingsprocedure heeft de man een beroep gedaan op art. 3:194 lid 2 BW en daarbij gemotiveerd gesteld dat de vrouw opzettelijk haar (mede-)eigendom in de onroerende zaken heeft verzwegen. De vrouw wist derhalve reeds in 2018 heel goed dat (onder meer) haar (mede-)eigendom van de onroerende zaken in Rusland in de verdeling betrokken diende te worden en wat de consequenties waren van het verzwijgen van vermogensbestanddelen. De vrouw heeft er opzettelijk voor gekozen haar (mede-)eigendom herhaaldelijk te verzwijgen. Door het opzettelijk stelstelmatig ontkennen van haar (mede-)eigendom heeft de vrouw de man onnodig en onrechtmatig in diverse procedures betrokken.

Het hof stond voor de vraag of de vrouw had voldaan aan het opzetvereiste. Het opzetvereiste maakt het in het algemeen moeilijk(er) om een beroep te doen op art. 3:194 lid 2 BW. Uit de parlementaire geschiedenis volgt dat, vanwege de aan art. 3:194 lid 2 BW verbonden sanctie, zware eisen aan het bewijs van opzet dienen te worden gesteld.¹ De wet biedt immers geen mogelijkheid voor inkeer of herstel (zie ook ECLI:NL:RBGEL:2021:2529). De deelgenoot moest weten dat het goed deel uitmaakt van de gemeenschap. Uit de aard van deze (zware) sanctie, die een strafkarakter heeft, hetgeen in het systeem van het burgerlijk recht uitzonderlijk is, en uit de wetsgeschiedenis, waarin is vermeld dat (de sanctie van) de bepaling slechts geldt als de deelgenoot wist dat de goederen tot de gemeenschap behoorden,² volgt dat het in art. 3:194 lid 2 BW bedoelde opzet niet reeds kan worden aangenomen indien de desbetreffende deelgenoot niet wist, maar wel behoorde te weten, dat het verzwegene tot de gemeenschap behoorde (zie hiervoor ECLI:NL:GHARL:2022:9297). Het hof oordeelt dat er sprake is van een situatie als bedoeld in art. 3:194 lid 2 BW. In zowel de echtscheidingsprocedure,

die heeft geleid tot de beschikking van de rechtbank van 24 september 2019, en in het kader van de beschikking van het hof van 28 mei 2020 heeft de vrouw ontkend mede-eigenaar te zijn van het genoemde driekamerappartement in Rusland. In eerste aanleg van de verdelingsprocedure heeft de vrouw nog steeds ontkend dat zij op de peildatum mede-eigenaar was van het driekamerappartement. Zij heeft aangevoerd dat haar ouders op de peildatum de enige eigenaren waren van het appartement op basis van een schenkingsovereenkomst van 24 juli 2002. Pas bij de mondelinge behandeling in eerste aanleg op 16 juni 2021 heeft de vrouw de juistheid van de door de man overgelegde stukken erkend. De rechtbank heeft ten aanzien van het beroep van de vrouw op de schenkingsovereenkomst overwogen dat deze pas is geregistreerd op 18 juni 2018, derhalve na de peildatum. De rechtbank oordeelde dat de schenkingsovereenkomst om die reden niets afdoet aan het oordeel dat de vrouw op de peildatum (31 januari 2018) mede-eigenaar was van het driekamerappartement en haar 1/3e aandeel tot de te verdelen huwelijksgemeenschap van partijen behoorde. Pas nádat de man beschikte over bewijsstukken en deze voorts in het geding kon brengen en de vrouw de juistheid van de door de man overgelegde stukken heeft erkend, heeft zij voor het eerst in hoger beroep aangevoerd dat zij vanwege haar psychische gesteldheid – waarvan de man kennis zou moeten hebben – geen bewuste opzet heeft gehad om dingen te verzwijgen.

Het hof is van oordeel dat de door de vrouw onvoldoende onderbouwde stelling door de man gemotiveerd is weersproken. De vrouw heeft met name niet, althans onvoldoende, onderbouwd dat zij de gevolgen van haar handelen niet kon overzien. Het hof constateert verder ook dat er geen sprake is van mentorschap of curatele. Het hof is op basis van de genoemde feiten en omstandigheden, evenals de rechtbank, van oordeel dat de man voldoende onderbouwd heeft gesteld dat de vrouw haar mede-eigendom opzettelijk heeft verzwegen en de vrouw die stelling op haar beurt onvoldoende gemotiveerd heeft betwist. Daarom dient de vrouw de waarde van haar aandeel aan de man te vergoeden.

Het hof geeft hiermee een juiste toepassing aan art. 3:194 lid 2 BW en is daarbij geheel in lijn met het arrest van de Hoge Raad d.d. 31 maart 2017 (ECLI:NL:HR:2017:565). De sanctie vervalt aldus *niet* nadat de desbetreffende deelgenoot tot inkeer is gekomen (zie ook: ECLI:NL:RBHAA:2007:BA5466). De (te laat opgeworpen) omstandigheden die een beroep op de beperkende werking van redelijkheid en billijkheid zouden rechtvaardigen, slaagt in onderhavige zaak ook niet. Dit strookt met de strekking van de bepaling in art. 3:194 lid 2 BW om oneerlijk gedrag van de deelgenoten tegenover elkaar te ontmoedigen. In rechtsverhoudingen als waarop de bepaling betrekking heeft, zijn zij immers in de regel in hoge mate afhankelijk van de juistheid en volledigheid van de over en weer door hen verschaftte inlichtingen omtrent het bestaan van tot de gemeenschap behorende goederen.³ Indien er aan voornoemd gedrag geen sanctie verbonden zou zijn, dan zou de handelende deelgenoot de ander zonder noemenswaardig risico kunnen benadelen. Overigens valt een mislukte poging iets zoek te maken of verborgen te houden niet onder art. 3:194 lid 2 BW en leidt

¹ Parl. Gesch. Boek 3 (Inv. 3, 5 en 6), p. 1307.

² Parl. Gesch. Boek 3 (Inv. 3, 5 en 6), p. 630.

³ HR 31 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:565, r.o. 3.5.2.

dit niet tot verbeurte (zie hiervoor:

ECLI:NL:GHARL:2022:9297).

De grief van de man in incidenteel appel betreffende de schadevergoeding ad € 20.000 (ongeveer 1/3 van zijn advocaatkosten in de echtscheidingsprocedure) faalt. In de regel worden de proceskosten in familiezaken gecompenseerd. Dit is ook in alle eerdere procedures die tussen partijen zijn gevoerd zo gebeurd. Het hof overweegt dat ondanks dat het de vrouw toe te rekenen valt dat zij de man bewust heeft misleid, art. 3:194 lid 2 BW reeds een strafkarakter heeft, te weten: het eigen aandeel in het goed wordt verbeurd aan de andere deelgenoot (of zoals hier, de waarde daarvan). De man heeft onvoldoende aangevoerd waaruit de onrechtmatigheid en de schade als bedoeld in art. 6:162 BW, gegeven de sanctie van art. 3:194 lid 2 BW, waarbij aan de man de gehele waarde van het appartement toekomt, nog zou bestaan. De verlangde schadevergoeding wordt daarom afgewezen. De man had subsidiair een nadere verdeling van het driekamerappartement kunnen vorderen op grond van art. 3:178 lid 1 BW. Dit artikel bepaalt dat ieder der deelgenoten te allen tijde verdeling van een gemeenschappelijk goed kan vorderen. Een vordering tot verdeling is overigens niet aan verjaring onderhevig. Ook had de man een beroep kunnen doen op de fiscale gevolgen van de verzwijging die ook voor rekening en risico van de vrouw (de deelgenoot die het tot de gemeenschap behorende goed verzwieeg) waren. Tot slot nog de vordering van de man om de vrouw in de werkelijke proceskosten te veroordelen. Dit wijst het hof af. Wél ziet het hof aanleiding om de vrouw te veroordelen in de proceskosten van de eerste aanleg en het hoger beroep conform het liquidatietarief omdat de vrouw de man onnodig en onrechtmatig in diverse procedures heeft betrokken.

Conclusie

Uit de onderhavige zaak blijkt dat de toepasselijkheid van art. 3:194 lid 2 BW nauw samenhangt met volledig bewijs en het opzetvereiste. Zo bleek dat het in de echtscheidingsprocedure in eerste aanleg en in hoger beroep (te) moeilijk was om te bewijzen dat er sprake was van een situatie waarin de vrouw opzettelijk goederen verzwieeg, zoekmaakte of verborgen hield. Vanwege de strenge sanctie heeft de bepaling een restrictief karakter en worden er zware eisen aan het bewijs van opzet gesteld onder andere dat de deelgenoot moest weten dat het goed deel uitmaakte van de gemeenschap. Behoren te weten is daarentegen onvoldoende. De wet biedt verder geen mogelijkheid voor inkeer of herstel. Al met al slaagt een beroep op 3:194 lid 2 BW indien er wordt voldaan aan het opzetvereiste en er voldoende bewijs voorhanden is van (mede-)eigendom.

mr. T.C.P. Christoph en mr. V.L.E. Uijterwaal
Honoré Advocaten te Utrecht

179

Is voor het slagen van co-ouderschap een goede samenwerking en verstandhouding vereist? Geen eenduidige lijn in de jurisprudentie

Gerechtshof 's-Hertogenbosch
6 oktober 2022, nr. 200.313.632_01,
ECLI:NL:GHSHE:2022:3387
(mr. Graafland-Verhaegen, mr. Lamers, mr. Mostermans)
Noot mr. A. Bouwmeester

Kinderen. Co-ouderschap.

[BW art. 1:265g lid 1]

Essentie: Afwijzing co-ouderschap. Het hof oordeelt dat voor het slagen van co-ouderschap een goede samenwerking en verstandhouding tussen ouders vereist is. Verder dient behoorlijk overleg – bij voorkeur in de vorm van directe communicatie – tussen ouders mogelijk te zijn en dienen ouders vertrouwen te hebben in het opvoedklimaat bij de ander. Als ouders hier niet aan voldoen, dan wordt co-ouderschap niet in het belang van de minderjarige geacht.

Samenvatting: Partijen hebben een affectieve relatie met elkaar gehad. Uit deze relatie is in 2014 een thans nog minderjarig kind geboren. Partijen hebben het ouderlijk gezag over de minderjarige. De minderjarige staat sinds 21 september 2018 onder toezicht. De ondertoezichtstelling wordt uitgevoerd door Stichting Jeugdbescherming Brabant. Bij beschikking van 15 oktober 2019 heeft de rechtbank – los van de verdeling van de vakantiedagen en de feestdagen – een zorgregeling vastgesteld waarbij de minderjarige in de even weken van vrijdag na school tot aan maandagochtend naar school en in de oneven weken van woensdag na school tot aan donderdagochtend naar school bij vader verblijft. De regeling is door moeder niet meer nagekomen nadat zij en de minderjarige in verband met een dreiging door de vader van oktober 2020 tot begin 2021 in een Blijf-van-mijn-Lijfhuis verbleven. De Gl heeft met partijen gewerkt aan contactherstel tussen de minderjarige en vader. Op verzoek van de Gl heeft de rechtbank bij beschikking van 29 januari 2021 de eerdere zorgregeling gewijzigd in die zin dat de Gl vanaf dat moment de regie kreeg over de zorgregeling (qua frequentie, duur, plaats en begeleid/onbegeleid), waarbij als uitgangspunt gold dat de minderjarige ten minste één keer in de twee weken voor de duur van twee uur begeleid contact had met vader. Partijen hebben vervolgens een gefaseerd stappenplan doorlopen waarbij het contact tussen de minderjarige en vader steeds verder werd uitgebreid. Op verzoek van de Gl heeft de rechtbank de zorgregeling daarna bij beschikking van 8 juni 2022 opnieuw gewijzigd in die zin dat de minderjarige in de oneven weken van vrijdag na school tot maandagochtend naar school en in de even weken van woensdag na school tot donderdagochtend naar school bij vader verblijft. Daar waar de Gl en moeder voormelde zorgregeling als een 'normale' regeling beschouwen, heeft vader een ander beeld van wat normaal is. Vader heeft hoger beroep ingesteld met het verzoek de zorgregeling te wijzigen in een naar zijn mening 'normale' regeling, inhoudende dat de minderjarige de ene week bij moeder is en de